

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

mart 2021. godine

Bilten broj 3/2021

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
Kako se dodeljuju sredstva iz budžetske rezerve	5
Izbor članova Veća Agencije – zakasnela obaveza i nejasni kriterijumi	6
Saopštenja	7
Vlada u funkcionerskoj kampanji za izbore u Kosjeriću i Zajačaru	7
Konferencije	8
Korupcija na visokom nivou i zakoni krojeni po meri privatnih interesa u Srbiji	8
Inicijative i analize	10
Skupštinski odbor postupio po inicijativi TS	10
Tužilaštvo bez obrazloženja odbacilo inicijativu u vezi sa Prokopom	10
Kada Administrativni odbor administrira	11
Mediji	17
Nemoguća provera valjanosti ulaganja	17
Presuda u korist “Južnih vesti”: Poreska neosnovano obračunala porez	18
Zvaničnici uoči lokalnih izbora opsedaju Zaječar i Kosjerić	20

Aktivnosti

U martu smo predstavili izveštaj “Korupcija na visokom nivou i zakoni krojeni po meri privatnih interesa u Srbiji”, urađen u okviru projekta „Protiv nekažnjivosti najtežih oblika korupcije na Zapadnom Balkanu i Turskoj“ (Ending Impunity for Grand Corruption in the Western Balkans and Turkey), koji sprovodi Transparency International, zajedno sa svojim članicama i partnerskim organizacijama sa Balkana. Detaljnije u poglavlju “Konferencije”.

Pratili smo funkcionersku kampanju za lokalne izbore u Zaječaru i Kosjeriću. Radimo na verifikaciji podataka u okviru istraživanja Indeks transparentnosti lokalne samouprave. Konačne rezultate i rangiranje svih opština i gradova trebalo bi da predstavimo u maju. Radimo i na ocenjivanju transparentnosti javnih preduzeća – PETRA 2021. I u tom istraživanju u toku je verifikacija prikupljenih podataka.

U okviru više projekata u kojima sarađujemo sa predstavnicima lokalnih samouprava održan je niz radnih sastanaka o unapređenju transparentnosti, izradi i dopinu akata koji treba da poboljšaju učešće javnosti, transparentnost.

Predstavnici TS Zlata Đorđević i Nemanja Nenadić prisustvovali su 31. marta sednici Radne grupe za izradu radnog teksta operativnog plana za sprečavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika, na kojoj je postignut dogovor o dinamici rada i prioritetima kojima će se baviti ovo telo., kojim koordinira Ministarstvo pravde.

Programski direktor TS Nemanja Nenadić, zajedno sa predstavnicom organizacije CRTA Vukosavom Crnjanski, bio je 23. marta gost na radnom ručku sa ambasadorom SR Nemačke Tomasom Šibom. Na sastanku je predstavio viđenja TS u vezi sa aktuelnim pitanjima vladavine prava i antikorupcijskih reformi u Republici Srbiji.

Transparentnost Srbija je učestvovala na sastanku odabranih predstavnika civilnog društva iz Srbije sa predsednicom Evropske banke za obnovu i razvoj, gospođom Odile Renaud-Basso, koji je održan 18. marta. Na sastanku je bilo reči o pitanjima zaštite životne sredine, konkurencije, dobrog upravljanja i inkluzivnog razvoja. Predstavnik TS Nemanja Nenadić govorio je o stanju i glavnim izazovima u borbi protiv korupcije, a predstavnike EBRD je upoznao sa nalazima iz nedavno objavljenog istraživanja Uslovi za poslovanje sa integritetom, kao i sa glavnim problemima u vezi sa primenom propisa u oblasti javnih nabavki i javno privatnog partnerstva. Kao jedan od primera narušavanja vladavine prava je posebno istakao aktuelnu situaciju u vezi sa nezakonitim upravljanjem velikim brojem javnih preduzeća, nakon što je direktorima i vršiocima dužnosti istekao mandat. Takođe je govorio o izazovima koje je donela pandemija, uključujući i problem nedostupnosti informacija o nabavkama koje su sprovedene u Srbiji radi suprotstavljanja pandemiji.

U Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave 5. marta održan je [sastanak](#) ministarke Marije Obradović sa predstavnicima Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji. Ministarka je obavestila predstavnike Konventa o dosadašnjem radu Posebne radne grupe i izrazila spremnost da se u njen rad uključe i predstavnici Konventa.

Obavestila je prisutne da se za 9. mart planira sastanak predsednice Vlade Ane Brnabić i ministrke sa predstavnicima Delegacije Evropske unije u Republici Srbiji, radi upoznavanja sa konkretnim predlozima EUD za unapređenje kako Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, tako i Zakona o Zaštitniku građana, na čijim izmenama je takođe nastavljen rad u okviru Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave. S tim u vezi, pozvala je predstavnike Konventa da, ukoliko su zainteresovani, prisustvuju pomenutom sastanku.

Nemanja Nenadić iz TS, kao i Katarina Golubović iz Jukoma su, u ime Nacionalnog konventa za EU učestvovali na sastanku 9. marta sa predsednicom Vlade Srbije, Zaštitnikom građana, Poverenikom za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti i ministarkom državne uprave i lokalne samouprave. Nenadić je ovom prilikom ukazao na ključna pitanja koja bi trebalo da se reše kroz izmene zakona o pristupu informacijama, o načinu na koji bi predstavnici Konventa mogli da učestvuju u radu radne grupe (po pozivu, uz mogućnost da izlože svoje predloge koji nisu razmotreni tokom prethodne javne rasprave), a iskoristio je priliku da ukaže na pojedine neispunjene obaveze iz Akcionog plana za poglavlje 23 (izrada analize o primeni Zakona) i na činjenicu da Vlada Srbije u 90% slučajeva tokom prethodne četiri godine nije uopšte odgovarala na zahteve za pristup informacijama koje je upućivala TS.

Predstavnici Konventa su potom uključeni u rad radne grupe izradu za nacrtu izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Sastanak Radne grupe, na kome su učestvovali predstavnici Nacionalnog konventa Ana Toskić iz organizacije Partneri Srbija i Nemanja Nenadić iz organizacije Transparentnost – Srbija, [održan je 22. marta](#). [Šesti sastanak Radne grupe](#) održan je 26. marta i u ime Konventa prisustovali su ponovo Ana Toskić i Nemanja Nenadić.

Predstavnik TS Nemanja Nenadić učestvovao je 9. marta na onlajn sastanku koji je Evropska komisija i Delegacija EU u Srbiji održala sa predstavnicima nevladinih organizacije koje prate reforme u vezi sa vladavinom prava, a naročito poglavljem 23 EU integracija. Nenadić je tom prilikom upoznao učesnike sa glavnim aktuelnim pitanjima i stanjem u oblasti borbe protiv korupcije. Između ostalog, govorio je o narušavanju sistema javnih nabavki kroz posebne zakone, međudržavne sporazume i tajne nabavke u vezi sa COVID-19, o nerešenom nezakonitom stanju u upravljanju javnim preduzećima, o pitanjima u vezi sa sprovođenjem Zakona o sprečavanju korupcije (autentično tumačenje, izbog članova Veća, GRECO preporuke), o pitanju gonjenja korupcije na visokom nivou koja su obrađena u posebnom izveštaju TS i o procesu izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

U ime Transparentnosti Srbija, Zlata Đorđević učestvovala je 1. marta na sastanku sa predstavnicima Radne grupe Vlade Srbije za saradnju sa ODHIR i KDLJP.

Đorđević je prenela stavove TS vezane za ispunjavanje preporuka i za potrebu da se reši pitanje „funkcionerske kampanje“, kao i da se donese novi Zakon o finansiranju političkih subjekata u skladu sa preporukama iz Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije iz 2013, kao i Akcionog plana za poglavlje 23. TS je nakon ovog sastanka Radnoj grupi dostavila [komentare mera](#) koje je preporučila misija ODIHR nakon parlamentarnih izbora u Srbiji 2020, kao i predloge za dalje postupanje državnih organa u Srbiji

Programski direktor TS i predstavnici UNDP su se sastali 4. marta sa Dubravkom Filipovski, koja rukovodi nacionalnim ogranakom GOPAC u Narodnoj skupštini Srbije. Sastanak je bio posvećen pitanjima rada GOPAC ogranka u narednoj godini, a Nenadić je izneo konkretne sugestije za pitanja u vezi sa kojima bi GOPAC mogao najviše mogao da doprinese borbi protiv korupcije uopšte (npr. inicijative u vezi sa organizovanjem javnih slušanja, u vezi sa razmatranjem izveštaja nezavisnih državnih organa, saradnja sa civilnim društvom, primena Kodeksa ponašanja narodnih poslanika i drugo).

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) nastavlja da radi. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno potrebna obaveštenja dobiti, na broj 064 163 66 05 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs. O jednom slučaju možete čitati u poglavlju “Inicijative i analize”.

I u martu smo bili prisutni u medijima - kroz izveštaje o našim aktivnostima i izjave predstavnika TS. Objavljeno je ukupno 160 takvih vesti ili priloga.

Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima su [inicijativa](#) u vezi sa postupanjem vlade prilikom razrešenja osoba kojima je istekao mandat vršioca dužnosti direktora javnog preduzeća, kao i prijava Administrativnom odboru u vezi sa kršenjem Kodeksa ponašanja narodnih poslanika.

O ovom detaljnije u Poglavlju Inicijative i analize. Sve naše inicijative, analize, zahteve za pristup informacijama i odgovore nadležnih možete pogledati na stranici sajta TS [Inicijative i analize](#).

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Kako se dodeljuju sredstva iz budžetske rezerve

5. mart 2021.

Izjava predsednika opštine Čajetina, Milana Stamatovića, baca dodatno svetlo na oblast raspolaganja javnim finansijama koji je u Srbiji već godinama netransparentan – davanje novca iz budžetske rezerve lokalnim samoupravama.

Naime, kako se može zaključiti iz izjave Stamatovića, Vlada Srbije je uplatila toj opštini 120 miliona dinara iz budžetske rezerve, čemu je prethodila poseta predsednika Srbije Aleksandra Vučića prilikom početka rada gondole na Zlatiboru. On je naveo da će deo sredstava koje je opština dobila iz državnog budžeta biti iskorišćen za otplatu kredita kojima se zadužila za izgradnju gondole.

"Praksa predsednika, kada dolazi u posetu lokalnim samoupravama je da, koliko sam video, obeća neka sredstva i tako je bilo na Zlatiboru", rekao je Stamatović.

Iako formalno predsednik Republike nema ovlašćenja da obećava bilo šta u ime Vlade, izjava ukazuje da je upravo to bio kanal za transfer sredstava iz republičkog budžeta. Na osnovu Zakona o budžetskom sistemu, sredstva tekuće rezerve budžeta Republike Srbije mogu se koristiti i za izvršavanje obaveza budžeta lokalne vlasti „usled smanjenog obima prihoda budžeta lokalne vlasti i drugih razloga koje nije bilo moguće predvideti u postupku pripreme i donošenja budžeta, a koji mogu dovesti do

Gondola na Zlatiboru puštena u rad (FOTO)

Aleksandar Vučić, predsednik Srbije je u, prisustvu Milana Stamatovića, predsednika opštine Čajetina i lidera opozicione Zdrave Srbije, ali i okupljenih lokalnih funkcionera i naprednjaka iz Zlatiborskog okruga, danas svečano označio početak rada zlatiborske žičare.

25 | Piše: N. Kovačević/FoNet | 14. januara 2021. 12:24 Izmenjeno: 18:30

Foto: Nenad Kovačević

ugrožavanja tekuće likvidnosti budžeta lokalne vlasti“.

Transparentnost Srbija već godinama pokušava da dođe do informacija od Ministarstva finansija i Vlade o tome na osnovu kojih kriterijuma se vrši raspodela novca lokalnim samoupravama iz tekuće budžetske rezerve. Tako smo [pokušavali da saznamo](#) na koji način Vlada utvrđuje da je transfer neophodan kako se ne bi ugrozila likvidnost lokalnog budžeta, da nije bilo moguće predvideti troškove u postupku pripreme budžeta, i najvažnije, na koji način vrši odabir između gradova i opština koje iskažu potrebe za transferima.

Brojni slučajevi u praksi, o čemu smo pisali u [istraživanju o upotrebi budžetske rezerve](#) ukazuju na to da su ovi transferi vršeni i kada nije bilo zakonskog osnova za to, a u nekim situacijama su se takve odluke mogle jasno povezati sa potrebom političke promocije funkcionera lokalne vlasti.

Izbor članova Veća Agencije – zakasnela obaveza i nejasni kriterijumi

9. mart 2021.

Skupština Srbije razmatra na sednici koja počinje danas izbor članova Veća Agencije za sprečavanje korupcije, a ne postoje jasni kriterijumi na osnovu kojih će poslanici izabrati pet članova među 19 predloženih kandidata.

Pošto su za izbor kandidata neophodni glasovi 126 narodnih poslanika, gotovo je nemoguće da se on ostvari bez prethodnog dogovora o tome koje će kandidate poslanici podržati a koje ne. Time se potvrđuje ono što smo [ukazivali u procesu donošenja ovog zakona](#) – da organizovanje testiranja za članove Veća može doprineti povećanju stručnosti članova ovog tela, ali da ne predstavlja garanciju veće nezavisnosti. Nasuprot tome, prethodni Zakon sadržao je rešenja prema kojima je makar deo članova (tada Odbora Agencije) bio biran na osnovu predloga nezavisnih državnih organa i drugih nezavisnih institucija (npr. udruženja novinara, advokatska komora), dok će sada izbor svih članova nužno biti plod političkog dogovora.

U tom kontekstu podsećamo narodne poslanike na obavezu koju su utvrdili u [nedavno usvojenom Kodeksu ponašanja](#) – da na svaki javno izneti zahtev „obrazlože razloge za svoje postupanje i za odluku za koju se zalažu i da navedu sve činjenice i okolnosti na kojima su postupak i odluka zasnovani“.

Podsećamo i da se sa izborom članova Veća kasni najmanje pola godine. Naime, Veće je trebalo da bude konstituisano pre početka primene Zakona o sprečavanju korupcije, to jest 1. septembra 2020. U ovom slučaju, međutim, krivica nije do

Narodne skupštine, već je uzrokovana činjenicom da je Ministarstvo pravde donelo podzakonske akte neophodne za sprovođenje konkursa tek u septembru 2020, da je [Pravosudna akademija](#) testiranje kandidata sproveda tek 1. februara 2021, a rezultate konkursa objavila 12. februara 2021.

Dok je kašnjenje sa izborom, pa samim tim i onemogućavanje da Agencija u proteklom periodu donese bilo koje rešenje po žalbama javnih funkcionera krivica drugih organa, na Skupštini leži odgovornost da odabere najbolje kandidate za ove funkcije. Međutim, i dalje je nejasno na koji način će ona to učiniti. Naime, samim zakonom je propisano da Ministarstvo pravde Skupštini predlaže sve kandidate koji su imali više od 80 bodova na proveru znanja, a [takvih kandidata je ukupno 19](#), dok se bira samo pet. Nikakvi bliži kriterijumi nisu propisani. Zbog toga bi bilo logično da je Skupština predvidela, bilo u svom Poslovniku, bilo samo za ovaj slučaj, proceduru u kojoj bi poslanici dobili priliku da se na osnovu argumenata uvere u to koji kandidati bi najbolje obavili ovu funkciju.

Takva procedura nije propisana. Iz informacija na sajtu Skupštine se može videti da će se pre razmatranja na plenumu, predloge razmatrati Odbor za pravosuđe. Nema informacija o tome da će biti organizovan razgovor sa kandidatima, ni na sednici Odbora, ni na plenarnoj sednici Narodne skupštine. Drugim rečima, jedine informacije koje će poslanici imati na raspolaganju su biografije kandidata sačinjene u potpuno različitim formatima. Pored toga, nevladina organizacija [Birodi je ukazala](#) na mogući sukob interesa u procesu izbora jednog kandidata u Pravosudnoj akademiji, koji po svemu sudeći nije ispitan.

Saopštenja

Vlada u funkcionerskoj kampanji za izbore u Kosjeriću i Zaječaru

24. mart 2021.

Zaječar i Kosjerić, u kojima se u nedelju održavaju lokalni izbori, u **poslednjih mesec dana su najviši državni zvaničnici posetili 17 puta**, dok su tokom prethodne četiri godine ovi gradovi ugostili **22 funkcionera**. To znači da je, počev od 27. februara, kada je zabeležena prva ministarska poseta tokom tekuće izborne kampanje, do danas, učestalost aktivnosti članova Vlade, koje se obavljaju baš u Zaječaru i Kosjeriću **bila čak 37,6 puta veća** nego u doba van kampanje.

Ovako drastična razlika, zajedno sa činjenicom da su se kroz ove aktivnosti promovisali i čelnici lokalnih samouprava koji se na ovim izborima bore za obnovu mandata, na najbolji način dokazuje da je **samo prividno reč o „obavljanju redovnih aktivnosti“**, a u stvari o funkcionerskoj kampanji.

Transparentnost Srbija godinama upozorava na „funkcionersku kampanju“ tokom koje funkcioneri učestvuju u **događajima koji su organizovani isključivo u svrhu medijske promocije**, a ne zbog nečega što je neodložna potreba.

Posete ministara čelnicima lokalne samouprave, potpisivanja ugovora, obilasci fabrika i najave ulaganja nisu zabranjene tokom predizborne kampanje, ukoliko se ne koriste stranačka obeležja, ali u praksi birači povezuju funkcionere sa partijama koje predstavljaju, i na taj način te stranke dobijaju znatno veću medijsku promociju, od one koju bi imali da su platili reklamu ili koje imaju u izbornim blokovima.

Transparentnost Srbija podseća na to da je tokom donošenja aktuelnog Zakona o sprečavanju korupcije, kao i pri izmenama zakona nakon prošlogodišnjeg dijaloga o izbornim uslovima propuštena prilika da se donesu pravila koja bi ograničila mogućnosti za vođenje „funkcionerske kampanje“, iako je TS dala konkretne predloge za to¹. Usled odsustva volje da se taj problem reši, „funkcionerska kampanja“ predstavlja jedan od najučestalijih vidova korišćenja javnih resursa za političku promociju, kako na nacionalnim tako i na lokalnim izborima. Stoga bi naši predlozi morali biti uzeti u obzir i pri razmatranju načina na koji Srbija treba da postupi po preporukama ODIHR².

1

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_dopis_za_poslanike_i_predlog_amandmana_-_%C4%8Detiri_antikorupcijska_i_izborna_zakona.pdf

2

https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Komentari_i_predlozi_u_vezi_sa_ODIHR_preporukama_-_mart_2021.pdf

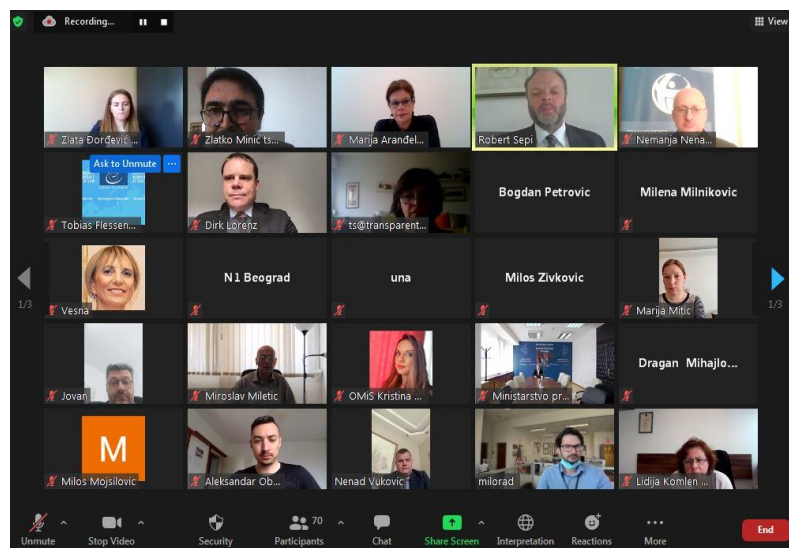
Konferencije

Korupcija na visokom nivou i zakoni krojeni po meri privatnih interesa u Srbiji

30. marta 2021.

U Srbiji se prepoznaju elementi “zarobljavanja države” u dve bitne oblasti – donošenje zakona sa odredbama koje pogoduju privatnim interesima i gonjenje korupcije na visokom nivou, pokazalo je danas predstavljeno istraživanje Transparentnosti Srbija.

Nalazi istraživanja su predstavljeni na konferenciji na kojoj su uvodna izlaganja imali Dirk Lorenc, šef političkog sektora Delegacije EU u Srbiji, Tobias Flesenkemper, šef Misije Saveta Evrope u Srbiji, Bojana Šćepanović, državna sekretarka iz Ministarstva pravde Republike Srbije, i Nemanja Nenadić, programski direktor TS. O borbi protiv korupcije na visokom nivou u Srbiji govorili su panelisti Lidija Komlen-Nikolić iz Udruženja javnih tužilaca i zamenika javnih tužilaca Srbije, i Robert Sepi iz

TS, a o zakonima krojenim po meri privatnih interesa Zlata Đorđević iz TS. U diskusiji su, između ostalih, učestvovali Jovan Božović iz Agencije za sprečavanje korupcije, Miroslav Milićević iz Saveta za borbu protiv korupcije, Nenad Vuković iz Društva lobista Srbije, i novinari Vuk Cvijić i Slobodan Georgiev.

Postojeći normativni i institucionalni okvir u Srbiji ne obezbeđuje efikasno gonjenje i kažnjavanje svih slučajeva korupcije na visokom nivou, a trenutno nisu planirane mere koje bi rešile sve uočene probleme. Transparentnost Srbija zato predlaže proširenje i preciziranje nadležnosti Tužilaštva za organizovani kriminal, uvođenje mogućnosti da se posebne istražne tehnike primene za sva koruptivna krivična dela, kao i uvođenje dužih rokova zastarelosti za naročito teške slučajeve korupcije.

Međutim, nijedna izmena zakona neće dati rezultate ako javni tužioci, pored postupanja po krivičnim prijavama, ne pokažu spremnost i odlučnost da ispitaju javno iznete i argumentovane slučajeve sumnji na korupciju, naročito kada se one odnose na funkcionere na visokim položajima.

Najopasniji vid korupcije i zarobljavanja državnih institucija jeste situacija kada se privatni interesi, koji su ujedno suprotni javnom, pretoče u odredbe propisa.

Transparentnost Srbija je u okviru istraživanja identifikovala brojne takve primere iz poslednjih 12 godina. Istovremeno, u samo jednom slučaju je zbog krojenja propisa po meri privatnih interesa bilo preduzeto krivično gonjenje.

Istraživanje Transparentnosti je pokazalo da je u Srbiji učestalo donošenje zakona sa odredbama koje važe za samo jedan projekat, pri čemu takve norme krše opšta pravila, naročito u oblasti javnih nabavki i eksproprijacije zemljišta. Manje očigledni su, ali brojni, drugi primeri kada se, na netransparentan način, zakoni i drugi propisi donose ili menjaju tako da nove norme koriste isključivo pojedincima ili grupama bliskim vrhu vlasti.

Sve to je moguće zato što nisu obezbeđeni u dovoljnoj meri javnost procesa izrade i donošenja zakona, vidljivost spoljnih uticaja na donosiocce odluka i zaštita ustavnog načela jedinstva pravnog poretka. Srbija je tek od nedavno regulisala lobiranje i utvrdila obavezu vršenja analize koruptivnih rizika u pojedinim propisima, pa ostaje da se vidi hoće li ti mehanizmi pomoći da se ovi problemi umanje.

Istraživanje "Korupcija na visokom nivou i zakoni krojeni po meri privatnih interesa" nastalo je u okviru projekta „Protiv nekažnjivosti najtežih oblika korupcije na Zapadnom Balkanu i Turskoj“, čiji je cilj smanjenje korupcije i zarobljenosti država u okviru regiona, uz podršku Evropske unije.

Kompletno istraživanje, sa nalazima i preporukama TS možete preuzeti [ovde](#).

Snimak konferencije možete pogledati na [Youtube kanalu Transaprentnost Srbija](#)

Promotivni video možete pogledati [ovde](#).

Inicijative i analize

Skupštinski odbor postupio po inicijativi TS

19. mart 2021.

Odbor za kulturu i informisanje Skupštine Srbije izmenio je tekst Javnog konkursa za izbor kandidata za članove Programskog saveta Javne medijske ustanove "Radio-televizija Srbije" nakon što mu je Transparentnost Srbija uputila inicijativu u kome je ukazala da konkurs nije u skladu sa Zakonom o opštem upravnom postupku. U konkursu se, naime, zahtevalo da kandidati dostave pojedine dokumente koje po Zakonu može da prikupi sam organ koji raspisuje konkurs.

U skladu sa inicijativom TS u tekst konkursa je uneto obaveštenje da, u skladu sa odredbom člana 9. i člana 103. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 18/2016), organ može da vrši uvid, pribavlja i obrađuje lične podatke o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija, osim ako stranka izričito izjavi da će podatke pribaviti sama, zbog čega učesnik konkursa, u prijavi na Javni konkurs treba da navede da li da organ pribavi podatke o kojima se vodi službena evidencija ili će to kandidat učini sam.

Reč je o slučaju koji je pokrenulo Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) TS, na osnovu prijave građanina.

Nakon što smo poslali inicijativu, građanin je telefonski obavešten od stručne službe parlamenta da je tekst konkursa ispravljen tako da kandidati koji konkurišu ne moraju, ako ne žele, da dostavljaju tražena dokumenta, već potrebne dokaze može da pribavi organ koji je raspisao Javni konkurs. Kandidati jedino treba da se odluče da li će sami dostaviti dokumente, ili ovlašćuju službu Skupštine da to ona umesto njih.

Naše Antikorupcijsko savetovalište – ALAC radi već punih 15 godina. U 2020. imali smo više od 400 obraćanja, od čega su 53 obrađena kao ALAC slučajevi. Građani mogu da se jave Savetovalištu putem mejla ts@transparentnost.org.rs, sa naznakom „za ALAC“.

Tužilaštvo bez obrazloženja odbacilo inicijativu u vezi sa Prokopom

18. mart 2021.

Više tužilaštvo u Beogradu odbacilo je [inicijativu](#) Koalicije za nadzor javnih finansija i Transparentnosti Srbija za podnošenje tužbe za utvrđivanje ništavnosti ugovora o zajedničkoj izgradnji zgrade železničke stanice "Beograd centar" (Prokop), parkinga i pratećih komercijalnih sadržaja.

Više javno tužilaštvo samo je [saopštilo](#) da je "našlo da nema osnova za postupanje... po podnetoj inicijativi i osnova za podnošenja tužbe u parničnom postupku".

Transparentnost Srbija će tražiti obrazloženje ove odluke pošto je nejasno na osnovu čega je tužilaštvo zaključilo da nema osnova, imajući u vidu [jasne argumente](#) koje smo izneli u dopisu - da je ugovor sa privatnim partnerom za izgradnju zgrade železničke stanice i pratećih sadržaja potpisan bez pravnog osnova, bez sprovođenja procedure.

Kada Administrativni odbor administrira

31. mart 2021.

U iščekivanju pismenog otpravka odluke Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja (u daljem tekstu: Odbor), čiju je izradu javno najavio predsednik Odbora, narodni poslanik Aleksandar Martinović, moramo ukratko da se osvrnemo na neke od najzanimljivijih trenutaka [sednice od 23.3.2021.](#) na kojoj su "razmatrane" prijave podnete zbog povreda odredaba Kodeksa ponašanja narodnih poslanika (u daljem tekstu: Kodeks). "Razmatrane" jer će način na koji je Odbor odlučivao o prvim prijavama podnetim zbog nepoštovanja Kodeksa zasluženno ući u skupštinske anale. I verovatno ostaviti još jedan trajan ožiljak na percepciju javnosti o narodnim poslanicima i radu Narodne skupštine. Neizvesno je samo da li će ova sednica Odbora dovesti do plime (revoltiranih građana) ili oseke (rezigniranih građana) novih prijava.

Kodeks ponašanja narodnih poslanika

Donošenje Kodeksa nije propisano kao obaveza ni u jednom pravnom propisu Republike Srbije. Naznake da bi Kodeks mogao da bude donet tokom poslednjih godina su uglavnom stavljane u kontekst preporuka Grupe zemalja za borbu protiv korupcije (koja funkcioniše pod okriljem Saveta Evrope) koje je Republika Srbija dobila u okviru [četvrtog kruga evaluacije](#), 2015. godine. GREKO je preporučio (u okviru druge od ukupno 13 preporuka): (i) brzo postupanje u vezi sa usvajanjem Kodeksa ponašanja za narodne poslanike i obezbeđivanje jasnih smernica za izbegavanje i rešavanje sukoba interesa; (ii) obezbeđivanje da javnosti bude omogućen lak pristup budućem Kodeksu i da se on efikasno sprovodi u praksi, uključujući i podizanje svesti među narodnim poslanicima o standardima koji se očekuju od njih, omogućujući im savetovanje, uz čuvanje poverljivosti i namenske obuke³.

Uz to, donošenje Kodeksa predstavlja akt samoobavezivanja narodnih poslanika kojim oni sami sebi postavljaju pravila stroža nego što su pravila koja važe za druge. Sve navedeno su bili dovoljni razlozi da se i samo usvajanje Kodeksa 24. decembra 2020. godine, u formi skupštinske odluke, pozdravi sa odobravanjem i posmatra kao moguća najava "nekih boljih vremena". Sednica Odbora od 23.3.2021. je dobra opomena da nema mesta radovanju pre vremena i da se ne može tako olako biti optimista.

U preambuli se Kodeks poziva na uverenje da narodni poslanici svoj rad i delovanje treba da podrede zakonitosti i javnom interesu, a u skladu sa etičkim vrednostima sadržanim u Kodeksu. Takođe, naglašeno je da bi nepoštovanje ovih vrednosti podrilo ugled Narodne skupštine, čime se Kodeks povezuje sa već postojećim rešenjima iz Zakona o Narodnoj skupštini i skupštinskog Poslovnika. Dalje se ističe da je osnovni cilj usvajanja i promovisanja Kodeksa „jačanje poverenja građana u Narodnu skupštinu“. Još bitnije je uverenje da će pravila iz Kodeksa „doprineti da narodni poslanici obavljaju poslaničku funkciju savesno i odgovorno, uz otvorenost i spremnost da javnosti odgovaraju za svoje ponašanje“.

³ https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Analiza_Kodeksa_narodnih_poslanika.pdf

U poglavlju o opštim etičkim vrednostima nalaže se poslanicima da se ponašaju na način kojim će jačati integritet Narodne skupštine i poverenje javnosti u Narodnu skupštinu, odnosno kojim neće ugroziti ugled Narodne skupštine i narodnih poslanika (član 6). Neke od tih vrednosti, od kojih su dve naročito važne za pravilno razumevanje sednice Odbora od 23.3.2021., su i konkretizovane.

Otvorenost znači spremnost da se javno obrazlože razlozi za odluke koje se predlažu i da se ograničava javnost samo kada je to zakonom propisano. Primena ovog načela trebalo bi da predstavlja krupan iskorak napred, jer trenutno ne postoji obaveza poslanika da obrazlažu razloge za svoje postupanje.

Dostupnost znači spremnost da ostvaruje stalni kontakt sa građanima radi pružanja informacija o svom radu i radu Narodne skupštine. Reč je o još jednom veoma važnom načelu čiji efekti primene zavise od načina na koji će biti operacionalizovan u praksi. Član 20. st. 1. Kodeksa propisuje da je narodni poslanik „dužan da na javno izrečen zahtev obrazloži razloge za svoje postupanje i za odluku za koju se zalaže i navede sve činjenice i okolnosti na kojima su postupak i odluka zasnovani.“ Štaviše, u stavu 2. se kaže da će, ako su činjenice i okolnosti na kojima su postupak i odluka zasnovani poverljive prirode, narodni poslanik objasniti razloge na način kojim neće da ugrozi poverljivost podataka. Vidljivo je da je kod ove norme podložno tumačenju šta će se sve smatrati „poverljivim činjenicama i okolnostima“, a ponašanje predsednika, članova i zamenika članova Odbora na sednici od 23.3.2021. nagoveštava da će se takvim smatrati i najobičniji podaci kao što su npr. u pogledu kojih lica i u kojim slučajevima su uočeni problemi sa primenom pojma „javni funkcioner“.

Prijave zbog povrede Kodeksa ponašanja narodnih poslanika

Prijave koje su bile na dnevnom redu sednice Odbora od 23.3.2021. za svoj predmet imaju različite teme. Najbolju ilustraciju kolike i kakve razlike postoje između njih predstavljaju prijava zbog govora mržnje (tačka 1) i prijava podneta zbog neizvršavanja obaveze narodnog poslanika da na javno izrečen zahtev obrazloži razloge za svoje postupanje (tačka 5.). Prijava iz tačke 5 je prijava koju je Transparentnost Srbija podnela zbog činjenice da predsednica i članovi, odnosno zamenici članova Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo nisu izvršili svoju obavezu da, na javno izrečen zahtev, obrazlože zbog čega su doneli odluku da Narodnoj skupštini dostave Predlog za donošenje autentičnog tumačenja člana 2. stav 1. tačke 3. Zakona o sprečavanju korupcije („Službeni glasnik RS“, broj 35/19 i 88/19), koji im je podneo narodni poslanik Aleksandar Martinović.

Javno izrečen zahtev je u stvari Inicijativa za objavljivanje podataka i dokumenata na osnovu kojih je upućen Predlog autentičnog tumačenja, koju je Transparentnost Srbija podnela 29. januara ove godine, Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo, u kojoj je izričito bilo navedeno da će biti javno objavljena na zvaničnoj internet stranici Transparentnost Srbija, zbog čega je treba smatrati „javno izrečenim zahtevom prema narodnom poslaniku da obrazloži razloge za svoje postupanje“ u smislu čl. 20. st. 1. Kodeksa.

Transparentnost Srbija se na taj korak odlučila nakon što je bez uspeha pokušala da pronade, uključujući i pretragu zvanične internet stranice Narodne skupštine, na osnovu kojih podataka i dokumenata je pomenuti narodni poslanik zasnovao svoj Predlog.

Pri tome smo imali u vidu činjenicu da se u njegovom Obrazloženju izričito navodi da je do podnošenja Predloga došlo "da bi se izbegle nedoumice do kojih bi moglo doći u primeni navedene odredbe prilikom određivanja na koga se odnosi pojam "javni funkcioner". Štaviše, sa razlozima za podnošenje Predloga nismo mogli da se upoznamo ni gledanjem [video snimka](#) pomenute sednice u trajanju od 4 minuta i 52 sekunde.

Podjednako je ostalo nepoznato koje efekte usvajanja ovakvog autentičnog tumačenja je predlagač predvideo i želeo da postigne. Između ostalog, uočili smo da bi se usvajanjem ovakvog autentičnog tumačenja bitno suzio krug javnih funkcionera, odnosno, da taj pojam više ne bi obuhvatao pojedine funkcionere za koje trenutno ne postoji nikakva dilema da jesu "javni funkcioneri" (npr. lica koja na funkciju biraju Visoki savet sudstva i Državno veće tužilaca, lica koja imenuje Predsednik Republike).

Osim toga, još uvek je javnosti nedostupna informacija o tome da li se predlagač ili Odbor povodom donošenja ovog autentičnog tumačenja obratio Agenciji za sprečavanje korupcije, kao organu koji je Zakonom o sprečavanju korupcije ovlašćen da daje mišljenja o primeni i koji nadzire primenu ovog zakona. Naime, na zvaničnoj internet stranici Agencije, u poslednjem objavljenom [izveštaju o radu](#), ne govori se o ovom problemu, niti je preporučeno donošenje autentičnog tumačenja da bi se problem rešio.

Do današnjeg dana nismo dobili odgovor, kako od predsednice, podjednako kao ni od jednog od člana ili zamenika članova Odbora, niti su nama ili javnosti učinjeni dostupnim podaci koje smo tražili. Umesto odgovora na konkretan i preciziran zahtev da se javno objave dokumenti i činjenice za donošenje Predloga za autentično tumačenje, Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo je na svojoj 18. sednici održanoj 1. februara 2021. godine razmotrio i jednoglasno predložio Narodnoj skupštini da se pomenuti Predlog autentičnog tumačenja razmatra po hitnom postupku. Kao razlog za takvu svoju odluku Odbor je naveo da "je razlog za donošenje hitnog postupka opravdan, odnosno, ima za cilj sprečavanje štetnih posledica do kojih mogu da dovedu nedoumice u primeni navedene odredbe." Nedoumice i štetne posledice ponovo nisu opisane.

To je bio povod da se Transparentnost Srbija 1. februara obrati Ivici Dačiću, predsedniku Narodne skupštine, sa Inicijativom za neprihvatanje Predloga da Narodna skupština donese po hitnom postupku Predlog autentičnog tumačenja koji je podneo Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo. Inicijativom smo pozvali predsednika Narodne skupštine da Predlog autentičnog tumačenja ne uvrsti u Predlog dnevnog reda sednice Narodne skupštine, kao i da predlagaču ukaže na neophodnost da narodnim poslanicima i javnosti predoči razloge koji su doveli do Predloga autentičnog tumačenja i efekte koje bi njegovo usvajanje trebalo da ima.

Odgovor na pomenutu Inicijativu bio je usvajanje, 11. februara, Autentičnog tumačenja odredbe člana 2. stav 1. tačka 3 Zakona o sprečavanju korupcije bez stavljanja na uvid javnosti podataka koje smo neuspešno pokušali da dobijemo.

Pretposlednji čin ove drame bilo je podnošenje, 12. marta, prijave protiv predsednika, članova i zamenika članova Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo koji su Narodnoj skupštini dostavili Predlog za donošenje autentičnog tumačenja. Navedena Prijava je podneta zbog povrede člana 20. st. 1. Kodeksa⁴.

Patenti i inovacije Odbora

Objedinjena rasprava

Mogućnost da se načelni pretres održi kao zajednički, tzv. "objedinjena rasprava", predviđena je članom 157. Poslovnika Narodne skupštine za „više predloga zakona koji su na dnevnom redu iste sednice, a međusobno su uslovljeni ili su rešenja u njima međusobno povezana". I takva, praksa objedinjene rasprave o više propisa koji dolaze od istog predlagača ili uređuju sličnu oblast trpi izvesne kritike. Najznačajnija je ona da objedinjena rasprava obesmišljava pravu i suštinsku raspravu o nekom pitanju, svodeći je na čistu i praznu formu očišćenu od bilo kakvog smislenog sadržaja. Nažalost, višegodišnja tradicija objedinjene rasprave jasno svedoči da i tumačenje uslovljenosti, odnosno povezanosti rešenja koje različite tačke dnevnog reda sadrže, u praksi može biti prilično široko. Naime, nije retkost da se rasprava objedini za više tačaka dnevnog reda koje nisu međusobno povezane niti slične.

Pri takvom stanju stvari, odluka Odbora da se održi objedinjena rasprava o svim tačkama dnevnog reda predstavlja samo potvrdu i inovaciju postojeće prakse. Potvrdu, u smislu uslovljenosti i/ili povezanosti, jer je reč o tačkama dnevnog reda – prijavama koje su podnela dva različita predlagača i čija je sadržina takođe različita. Odbor je mogao, da je zaista želeo pravilnu primenu Poslovnika i sadržinsku raspravu o podnetim prijavama, da objedini tačke dnevnog reda – prijave koje je podneo jedan isti predlagač ili koje se tiču jedne iste teme, govora mržnje ili pozivanja na nasilje. Inovaciju u smislu da, za razliku od objedinjenih rasprava o zakonima, kod prijave za tim nije bilo nikakve potrebe. Jednocifren broj podnetih prijava ne može predstavljati opravdanje za takav pristup. S druge strane, razlika koja postoji između predloga zakona i prijave zbog povrede Kodeksa, kao i rasprave koja može nastati povodom njihovog razmatranja, je toliko očigledna da je nepotrebno trošiti reči na njihovo ukazivanje. Sve to još manje može biti prihvaćeno kao opravdanje za takvu odluku Odbora kada se zna da je reč o prvim prijavama podnetim zbog povrede tek nedavno usvojenog Kodeksa. Na kraju, objedinjena rasprava o podnetim prijavama neminovno relativizuje i devalvira svaku pojedinačnu prijavu.

Dokazni postupak

Nažalost, na sednici Odbora je propuštena još jedna prilika da javnost sazna koji su pravi razlozi, tačnije "nedoumice do kojih bi moglo doći u primeni navedene odredbe prilikom određivanja na koga se odnosi pojam "javni funkcioner" i koje su to "štetne posledice sprečene" donošenjem po hitnom postupku. „Zasluge“ za to pripadaju predsedniku Odbora, narodnom poslaniku Aleksandru Martinoviću.

⁴ https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/Prijava_skup%C5%A1tinskom_odboru_-_povreda_Kodeksa_mart_2021.pdf

Pre svega, on je samoinicijativno odlučio da, prema njegovim rečima, na sednicu ne pozove predsednicu, članove i zamenika članove Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo, za razliku od četvero drugih narodnih poslanika (protiv kojih su pojedinačne prijave za kršenje Kodeksa podneli predstavnici organizacije CRTA). Ostalo je nedorečeno, da li je dvanaestoro narodnih poslanika protiv kojih je TS podnela prijavu uopšte dobilo mogućnost da se izjasni o navodima iz prijave, na osnovu pravog načela **Audiatur et altera pars** (*neka se čuje i druga strana*), i da li su oni tu mogućnost iskoristili, na primer dostavljanjem pisanog odgovora. U svakom slučaju, ako je pisanih izjašnjenja bilo, na sednici Odbora nisu izvedeni dokazi njihovim čitanjem, tako da je javnost ostala uskraćena za saznanje šta su povodom i o prijavama narodni poslanici imali da kažu.

Razlog za takvu odluku je, opet prema tvrdnjama samog predsednika Odbora, njegovo mišljenje da „ne postoje dokazi na kojima se prijava zasniva“. S obzirom na prirodu povrede Kodeksa, na koju je ukazala TS, Odbor je mogao da prijavu odbije kao neosnovanu jedino u slučaju postojanja dokaza da obrazloženje za postupanje narodnih poslanika u konkretnom slučaju postoji, štaviše da je ono javno dostupno. Umesto toga, Odbor nije razmatrao da li je navedena povreda Kodeksa učinjena jer navodno nisu pruženi dokazi o negativnoj činjenici – da narodni poslanici *nisu dali obrazloženje* za svoje postupanje.

Time su pomenuti narodni poslanik, kao i drugi članovi i zamenici članova Odbora koji su taj njegov predlog prihvatili, uneli inovacije u pravne institute "dokazni postupak" i "utvrđivanje odlučnih činjenica", a ujedno su osporili jedno od pravila koja su poznata još od rimskog prava - **Factum negantis probatio nulla est** („negativne činjenice se ne dokazuju“).

Predsednik Odbora, Aleksandar Martinović, je naveo i jedan osnov za odbacivanje prijave, koji bi kod slušaoca prenosa, uskraćenog za informacije o suštini povrede Kodeksa na koju je TS ukazala, mogao da stvori pogrešan utisak. Naime, Martinović je ponovio da predlog za donošenje autentičnog tumačenja, koji je on podneo, „sadrži i obrazloženje i razloge za njegovo donošenje“, valjda želeći da ukaže na to da su članovi Odbora za ustavna pitanja i zakonodavstvo, koji su podržali njegov predlog, time prihvatili i njegovo obrazloženje za potrebu donošenja akta. Međutim, kao što je već opisano, reč je o „obrazloženju bez obrazloženja“. Ni jedan od narodnih poslanika protiv kojih je podneta prijava nije u diskusiji povodom predloga za donošenje autentičnog tumačenja izneo razloge zbog kojih je takav predlog podnet Narodnoj skupštini.

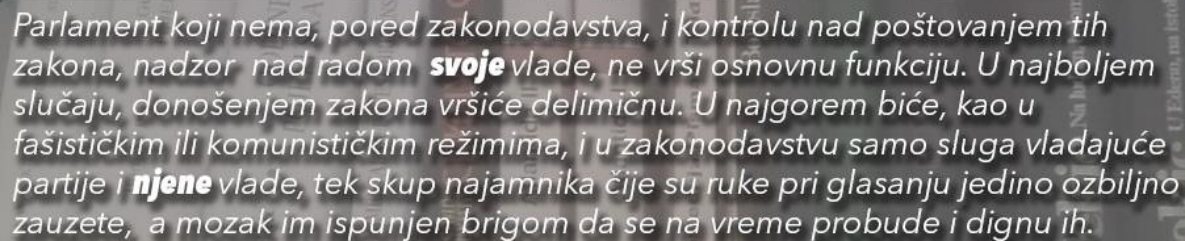
Izuzuće

Inovacijama koje je sednica Odbora donela tu nije kraj. Ukoliko se zaista želela objektivna i nepristrasna rasprava, predsednik Odbora i predlagač donošenja pomenutog Autentičnog tumačenja, morao je da se izuzme od rada na sednici Odbora u pogledu tačaka dnevnog reda sa kojima je povezan. Umesto toga, on je na početku sednice najavio da će se uzdržati od čina glasanja o njima dok je svoj angažman tokom "rasprave", neopterećen sumnjama u ispravnost svog postupanja i mogućeg postojanja sukoba interesa što "sudi o sopstvenoj stvari", nesmetano sprovodio na napred opisani način, zaboravljajući još jednu izreku "Facilius est de alienis iudicare quam de suis (Lakše je o tuđem suditi nego o svojem)".

Ovo nas dovodi i do još jednog, vrlo ozbiljnog nedostatka Kodeksa. Iako predmet prijave može biti ponašanje bilo kojeg narodnog poslanika, uključujući i članove Administrativnog odbora koji odlučuje o tim prijavama, Kodeks ne sadrži izričito propisanu odredbu niti normu koja bi upućivala na shodnu primenu odredbi nekog od procesnih zakona koji regulišu institut "izuzeća". Odsustvo takvih pravila je svojevrsan apsurd kada se zna da je donošenje Kodeksa, između ostalog, trebalo da posluži ostvarivanju preporuke Grupe zemalja za borbu protiv korupcije, da se „obezbede jasne smernice za izbegavanje i rešavanje sukoba interesa“.

Robert Sepi, pravni savetnik u TS, [blog na portalu Otvorena vrata pravosuđa](#).

*Parlament koji nema, pored zakonodavstva, i kontrolu nad poštovanjem tih zakona, nadzor nad radom **svoje** vlade, ne vrši osnovnu funkciju. U najboljem slučaju, donošenjem zakona vršiće delimičnu. U najgorem biće, kao u fašističkim ili komunističkim režimima, i u zakonodavstvu samo sluga vladajuće partije i **njene** vlade, tek skup najamnika čije su ruke pri glasanju jedino ozbiljno zauzete, a mozak im ispunjen brigom da se na vreme probude i dignu ih.*

B.Pekić, jul 1990., "Poslednja pisma iz tuđine"

Mediji

Nemoguća provera valjanosti ulaganja

Danas, I. Nikoletić, 13. mart 2021.

Predsednik Srbije Aleksandar Vučić, u zvaničnoj poseti Abu Dabiju, izjavio je da je napravljen veliki dogovor o izgradnji fabrike Sinofarmovih vakcina u Srbiji, zajedno sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Kinom, gde bi proizvodnja trebalo da počne od 15. oktobra. Od 1. aprila Ujedinjeni Arapski Emirati (UAE) počinju da proizvode Sinofarmovu vakcinu. On je dodao da će se tu najpre pakovati, ali onda i proizvoditi kineska vakcina, što bi bila druga fabrika posle dogovora o proizvodnji ruskog Sputnjika V u Srbiji. "Mi smo ovim spasili našu zemlju", rekao je Vučić tom prilikom kao i da "mного snage time dobijamo".

Ekonomista Milan Kovačević, stručnjak za strana ulaganja, pita se zašto su u dogovor uključeni UAE, kada je prvobitno rečeno da su Kinezi spremni da nam omoguće da proizvodimo vakcine.

- Mešanje Emirata može samo da poveća cenu proizvodnje, a za sada nije jasna ni njihova uloga u celom procesu. Može se dogoditi da ćemo to ustupiti Emiratima da oni rade a da bude samo proizvedeno u Srbiji, što je šteta. Bolje da smo se mi zadužili i sami sve uradili. Uvek dobijamo neke neobične i polovične informacije. Kod nas je ogromna šteta netransparentnost postupanja vlasti u oblasti javnih finansija, kao da su to njihovi novci, komentariše Kovačević za dnevni list Danas.

Verovatno će, smatra on, ovakav posao ići dalje preko međudržavnog sporazuma, što je dalja šteta, jer taj sporazum i inače ima dosta odredbi na našu štetu.

- U tom dokumentu piše da se mnoge odredbe naših zakona ne primenjuju. Siguran sam da će ti pogoršati uslove za nas, da napravimo fabriku za svoju proizvodnju vakcina. Pretpostavljam da je predsednik otišao da traži novac, a dobio drugačiji predlog. I onda će to biti kao sa Etihadom, sa poljoprivredom, sa svim drugim projektima. Jer smo bazu za ekonomske ugovore sa Emiratima već pokvarili državnim sporazumom. I omogućili im izuzetke od našeg pravnog sistema, zaključuje Kovačević.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija takođe smatra da gotovo izvesno možemo da očekujemo da će čitav aranžman biti izveden bez primene domaćih zakona, a na osnovu međudržavnog sporazuma.

- Imamo brojna iskustva gde je Srbija poslovala sa firmama iz ovih zemalja i da nije primenjivala naše zakone, gde nije poštovala propise već dogovore, a gde su međudržavni sporazumi uzimani kao glavni osnov. Nema informacija da se može zaključiti čak i o kojoj vrsti posla je reč.

Nakon što je predsednik Vučić dogovorio izgradnju "srpske fabrike" Sinofarm vakcine

Nemoguća provera valjanosti ulaganja

Beograd /// Predsednik Srbije Aleksandar Vučić, u zvaničnoj poseti Abu Dabiju, izjavio je da je napravljen veliki dogovor o izgradnji fabrike Sinofarmovih vakcina u Srbiji, zajedno sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Kinom, gde bi proizvodnja trebalo da počne od 15. oktobra. Od 1. aprila Ujedinjeni Arapski Emirati (UAE) počinju da proizvode Sinofarmovu vakcinu. On je dodao da će se tu najpre pakovati, ali onda i proizvoditi kineska vakcina, što bi bila druga fabrika posle dogovora o proizvodnji ruskog Sputnjika V u Srbiji. "Mi smo ovim spasili našu zemlju", rekao je Vučić tom prilikom kao i da "mного snage time dobijamo".

"Ovim dogovorom koji sam postigao sa šejikom Muhamedom bin Zajedom al Nahjanom, rekao je Vučić, idemo u brzu i najbržu izgradnju novih kapaciteta, da ni iz čega, napravimo fabriku i da najkasnije 15. oktobra počne proizvodnja vakcina", naveo je Vučić.

Ekonomista Milan Kovačević, stručnjak za strana ulaganja, pita se zašto su u dogovor uključeni

Zaboravljena transparentnost: Vakcina kompanije Sinofarm

Foto: EPA-EFE/SHANZHAO/ANBER

kvarili državnim sporazumom. I omogućili im izuzetke od našeg pravnog sistema, zaključuje Kovačević.

Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija takođe smatra da gotovo izvesno možemo da očekujemo da će čitav aranžman biti iz-

Da li je reč o situaciji gde država Srbija ustupa neko građevinsko zemljište, a investitor iz inostranstva gradi za svoj račun, nešto što će biti u njegovom vlasništvu, ili je reč o nekom vidu poslovanja gde bi država davala i subvencije za neko ulaganje, kaže Nenadić za Danas. On napominje da se u ovom trenutku čini da je proizvodnja vakcina dobar posao, te da bi možda i bilo opravdano sa ekonomske strane da se u njega ulaže.

- Problem je, međutim, što je to najčešće nemoguće proveriti jer veliki deo ugovora koji se zaključe pod okriljem nekih državnih sporazuma ostane nedostupan javnosti. Tu nisu bitni samo ugovori već i prateće analize, da li je reč o isplativom poslu, da li ima rizika, i slično. zaključuje Nenadić.

Presuda u korist “Južnih vesti”: Poreska neosnovano obračunala porez

Južne vesti, 14. mart 2021.

Južne vesti nisu morale da plaćaju porez na zaradu za doskorašnjeg glavnog i odgovornog urednika Predraga Blagojevića, zaključak je Upravnog suda nakon 2 i po godine od podnete tužbe. To znači da je Poreska inspekcija neosnovano obračunala dugovanja *Južnim vestima* po ovom osnovu od čak milion dinara, u kontrolama koje su trajale više meseci.

Veće sudija Upravnog suda, kako piše u presudi, razmotrilo je tužbu koje su protiv Poreske uprave podnele *Južne vesti* nakon odbijanja žalbe, i zaključili “da se na osnovu dokaza na koji se pozivaju poreski organi ne može utvrditi poreska obaveza”.

Po oceni Upravnog suda, ne može se smatrati da je pravno utemeljen pristup poreskih organa koji se izjašnjavaju o tome da su upis nekog lica u Registar javnih medija kao glavnog i odgovornog urednika, kao i istupi tog lica u javnim medijima u tom svojstvu, dokazi da je lice zasnovalo radni odnos sa osnivačem medija, uz načelo fakticiteta, a da prethodno nije razjašnjena činjenica da li je to lice faktički obavljalo poslove glavnog i odgovornog urednika - piše u presudi.

Lice iz presude za koje su poreski inspektori tražili retroaktivno plaćanje poreza i doprinosa za period od oktobra 2010. do 31. januara 2018. je Predrag Blagojević, donedavni glavni i odgovorni urednik *Južnih vesti*.

Iako formalno nije bio zaposlen u mediju, inspektori su za njega tražili plaćanje poreza sa kamatom.

Presuda u korist “Južnih vesti”: Poreska neosnovano obračunala porez

Autor: A. Stankov Izvor: Južne vesti

U poslovanju JV sve je bilo čisto, foto: JV

Advokat *Južnih vesti* u ovom slučaju Boško Ristić kaže da je Upravni sud u potpunosti usvojio tužbu i odbio odgovore Poreske uprave.

Upravni sud vrlo retko meritorno i konačno odlučuje, vratio je sada Poreskoj upravi kao prvostepenom organu sa primedbama koje govore o tome da je njihovo postupanje bilo neosnovano i da nije bilo osnova da se vrši obračun poreza i doprinosa za Blagojevića - kaže Ristić.

Ristić kaže da poreski organi mogu da proveravaju svaki privredni subjekat, ali u konkretnom slučaju smatra da su, nakon prikupljenih informacija i dokaza, morali da obustave postupak ili da konstatuju da nema propusta u obračunavanju poreza i doprinosa.

Čini se da je ovo sve bilo tendenciozno, ali o tome naravno odlučuje sud. Šta su motivi i pozadina ovog postupka možemo da nagađamo s obzirom na rad *Južnih vesti* i kritike i komentare koje prenose o radu organa javne vlasti - kaže Ristić.

Poreska uprava u Nišu sada ima 60 dana, kako kaže Ristić, da okonča poreski postupak nakon poništaja rešenja.

Postoje 2 mogućnosti - da Poreska uprava uvaži ili odbije žalbu medija, koju će sada ponovo razmatrati. Mi očekujemo da će uvažiti primedbe suda i da će uvažiti žalbu. Može da preinači prethodno rešenje i oslobodi Južne vesti poreskog duga ili da ponovo vrati organu koji bi ponovio postupak i doneo novo rešenje - kaže Ristić.

Podsetimo, iako ni posle intenzivne višemesečne kontrole nisu u poslovanju *Južnih vesti* pronašli nijedan jedini prekršaj, pozivajući se na uredbu koja se odnosi isključivo na javni sektor, [poreski inspektori su utvrdili da Južne vesti navodno duguju milionski iznos](#).

U svojoj pravnoj analizi "Transparentnost Srbija" tvrdila je da su [poreski inspektori načinili grube propuste](#), da su propise namenjene za javni sektor primenile na privatno preduzeće i da nijednim zakonom nije predviđena obaveza medija da imaju u radnom odnosu glavnog i odgovornog urednika, sa punim ili nepunim radnim vremenom. Udruženja su [pisala i međunarodnim organizacijama](#), a premijerka Ana Brnabić pozvala je *Južne vesti* da se "[žale na inspekciju, ako misle da ne radi dobro](#)".

Inače, iako je Vlada Srbije nakon sastanka sa medijskim udruženjima saopštila da je poreska kontrola u *Južnim vestima* [sprovedena u skladu sa zakonom, novinarska udruženja ne slažu se sa ovom ocenom](#) što su, kako kažu, naglasili i na samom sastanku, i zahtevala su da odgovaraju direktor Poreske uprave u Nišu i inspektori.

Tražila su i da se slučaj kažnjavanja *Južnih vesti* hitno reši, jer može biti korišćen kao presedan za dalje gušenje medija. Presuda je stigla nakon 2 i po godine.

Zvaničnici uoči lokalnih izbora opsedaju Zaječar i Kosjerić

Insajder, 22. mart 2021.

Premijerka i čak devet aktuelnih i jedan bivši ministar posetili su u poslednjih mesec dana opštinu Kosjerić u kojoj će u nedelju, 28. marta novu lokalnu vlast birati 9.329 registrovanih glasača. Pohod ministara organizovan je i na Zaječar kroz koji je u istom periodu prodefilovalo najmanje pet ministara, a kroz okolinu je danas prošao i sam predsednik Aleksandar Vučić čije ime nosi jedna od lista koja će se u nedelju boriti za glasove 50.471 glasača, [piše portal Insajder](#).

U ovom krugu lokalnih izbora zakazanih za nedelju, 28. marta čini se da je najzapostavijenije bilo Preševo gde se za naklonost oko 42.000 birača bore četiri političke partije, dve grupe građana i jedna koalicija. Ipak i tu postoji objašnjenje – u pitanju je zapravo srpsko-albansko nadmetanje, a sve srpske partije izlaze na zajedničkoj listi „Aleksandar Vučić - Budućnost Preševa” na kojoj su kandidata svih srpskih stranaka u Preševu, pa tako na istoj listi idu i SNS, SPS, ali i Srpska desnica i Zavetnici.

Iako ovi podaci nedvosmisleno ukazuju na funkcionersku kampanju, predsednik Srbije demantuje da je njegova današnja poseta Zaječaru njen deo, već tvrdi da je ona organizovana u sklopu redovnih aktivnosti.

„Nisam govorio ni o kakvim lokalnim izborima iako bih voleo da rezultat bude pozitivan. Imali smo 36, 37 posto, a voleo bih da bude više“, naveo je predsednik Vučić.

On je rekao da je danas, obilazeći radove na putu Zaječar – Knjaževac, na putu Petlja – Salaš i za industrijsku zonu, zapravo obišao sela i da nije ni ušao u Zaječar.

„Sutra idem u Valjevo, a nema u Valjevu nikakvih izbora. Za tri dana u Čortanovce i Pazovu. Možda ćemo i tamo da izmislimo nekakve izbore“, dodao je.

Ipak, zanimljivo je da je u poslednjih mesec dana Zaječar obišao najmanje pet ministara: [Branislav Nedimović](#), [Darija Kisić Tepavčević](#), [Siniša Mali](#), [Aleksandar Vulin](#) i [Tomislav Momirović](#).

The screenshot shows a news article with the following elements:

- Title:** Zvaničnici uoči lokalnih izbora opsedaju Zaječar i Kosjerić: Funkcionerska kampanja ili redovan rad
- Published:** Objavljeno: 22.03.2021
- Text:** Premijerka i čak devet aktuelnih i jedan bivši ministar posetili su u poslednjih mesec dana opštinu Kosjerić u kojoj će u nedelju, 28. marta novu lokalnu vlast birati 9.329 registrovanih glasača. Pohod ministara organizovan je i na Zaječar kroz koji je u istom periodu prodefilovalo najmanje pet ministara, a kroz okolinu je danas prošao i sam predsednik Aleksandar Vučić čije ime nosi jedna od lista koja će se u nedelju boriti za glasove 50.471 glasača. U ovom krugu lokalnih izbora zakazanih za nedelju, 28. marta čini se da je najzapostavijenije bilo Preševo gde se za naklonost oko 42.000 birača bore četiri političke partije, dve grupe građana i jedna koalicija. Ipak i tu postoji objašnjenje – u pitanju je zapravo srpsko-albansko nadmetanje, a sve srpske partije izlaze na zajedničkoj listi „Aleksandar Vučić - Budućnost Preševa” na kojoj su kandidata svih srpskih stranaka u Preševu, pa tako na istoj listi idu i SNS, SPS, ali i Srpska desnica i Zavetnici.
- Images:** A grid of six small images showing political figures in various settings, including meetings and public appearances.
- Related News:** A list of other news items under the heading "JOŠ U OVOJ RUBRICI".
- Newsletter Sign-up:** A section titled "PRIJAVITE SE NA NEWSLETTER" with an email input field and a "PRLJAVI" button. Below it is a short text about receiving news and privacy policy.

Nedimović je obećao da će država pomoći rekonstrukciju Fabrike vode, Darija Kisić Tepavčević je, između ostalog, u Vražogrcu obišla punkt za vakcinaciju, Siniša Mali je najavio nastavak velikih ulaganja u Zaječar, Aleksandar Vulin je prisustvovao sednici Saveta za bezbednost grada, a Momirović najavio velika ulaganja u komunalnu infrastrukturu.

U Kosjerić i vozom i drumom

Iako je Kosjerić po broju birača značajno manji, nije ostao zapostavljen poslednjih mesec dana, a kuriozitet je da je zabeležen i jedan protest. Tokom posete premijerke [Ane Brnabić i ministarki Anđelke Atanasković i Irene Vujović](#), grupa građana je protestovala protiv otvaranja novog kamenoloma, ogromnog zagađenja vazduha, kao i poplava koje su zadesile ovu varošicu u junu a zbog kojih niko nije odgovarao. S njima je, kako prenose mediji, premijerka razgovarala. Istovremeno u ovom gradu je potpisan ugovor o pošumljavanju i konverziji Gradske toplane sa mazuta na gas, čime će se, tvrde, zagađenost vazduha u gradu smanjiti za 70 odsto.

Osim ove posete, zabeleženo je da su kroz Kosjerić prodefilovali i [Aleksandar Vulin](#), [Branislav Nedimović](#), [Branko Ružić](#), [Zorana Mihajlović](#), [Tomislav Momirović](#) i [Marija Obradović](#).

Vulin je obećao da će biti učinjeno sve da se scenario poplava iz 2014. i prošle godine ne ponovi, Nedimović je predstavio novu liniju subvencija, Ružić je razgovarao sa direktorima osnovne i srednje škole i posetio adaptirani prostor vrtića, Zorana Mihajlović je najavila rekonstrukciju dotrajale električne, distributivne mreže u dužini od 21 kilometar, Momirović je u Kosjerić stigao vozom i obećao ulaganje u putnu infrastrukturu, dok je Marija Obradović sa predsednikom opštine potpisala Ugovor o korišćenju sredstava iz Budžetskog fonda za program lokalne samouprave - podrška razvoju i funkcionisanju sistema lokalne samouprave za realizaciju projekta rekonstrukcije dve učionice i hodnika u predškolskoj ustanovi „Olga Grbić“ u ovoj opštini.

Zanimljivo je da je ovo prvi ugovor ove godine potpisan s bilo kojom opštinom u Srbiji po ovom osnovu. To se, tvrdi Obradović, „slučajno poklopilo“ sa izborima koji se održavaju u nedelju.

U ovu varošicu je u sklopu predizborne kampanje došao i bivši dugogodišnji ministar [Rasim Ljajić](#) koji je obišao projekte turističke infrastrukture, koji su realizovani i započeti za vreme njegovog mandata u Ministarstvu trgovine, turizma i telekomunikacija.

Zapostavljeno Preševu: Zajedno na listi SNS, SPS, Srpska desnica, Zavetnici...

Najmanje pažnje ministri su posvetili Preševu u kome većinu čine Albanci. Prema izveštaju lokalnih medija, ovaj grad su pre predaje liste posetili predsednik Izvršnog odbora SNS Darko Glišić i čelnici odbora SNS i još nekih koalicionih stranaka u Vranju, Vladičinom Hanu, Trgovištu i Bujanovcu.

U tom gradu zapravo se prava borba vodi između albanski lista, a sve srpske partije idu zajedno na objedinjenoj listi „Aleksandar Vučić - Budućnost Preševa“ na kojoj je 13 kandidata svih srpskih stranaka u Preševu - SNS, SPS, PUPS, SRS, JS, Pokret socijalista, Srpska desnica i Srpska stranka Zavetnici.

Nenadić: Klasična funkcionerska kampanja kroz organizovanje pseudo događaja

Posete ministara, obećanja, ugovori o korišćenju novca iz budžeta, najava ulaganja su klasična funkcionerska kampanja, ali iako je očigledna, zakonom nije zabranjena, kaže za Insajder Nemanja Nenadić iz Transperentnosti Srbija.

Funkcionerska kampanja, objašnjava Nenadić, su upravo oni događaji koji se predstavljaju kao redovne aktivnosti, a svakako ne bi bile preduzete na taj način da nije u toku predizborna kampanja. Da su funkcioneri učestvovali na događajima ili ih organizovali baš u svrhu predizborne kampanje, već godinama je vidljivo pred svake izbore i u svakoj opštini, ali ako se jednostavno izbegnu stranačka obeležja, onda ih ni zakon ne prepoznaje.

“Postoji odredba da javni funkcioneri, dakle i ministri ne bi smeli da koriste službena vozila kada idu na stranački miting, ali ono što jeste problem je da zakon ne postavlja nikakva ograničenja u pogledu aktivnosti koje oni kao ministri preduzimaju. Mi godinama ukazujemo da je pred izbore u приметно intenziviranje događaja na kojima se pojavljuju prepoznatljivi funkcioneri partija, ali kao javni funkcineri i da se u velikom broju slučajeva radi o pseudo događajima, a ne o nečemu što je stvarno vest koju bi građani trebalo da saznaju”, navodi Nenadić.

Problem je i što ograničenje ne postoji ni kada su u pitanju mediji odnosno izveštavanje sa takvih događaja.

“Na taj način stranke koje predstavljaju ti fukcioneri dobijaju znatno veću promociju recimo od one koju bi imali da su platili reklamu”, objašnjava Nenadić.

Rupe u zakonu i odbijeni amandmani

Nevladine organizacije su još u vreme izmena zakona 2019. upozoravale da će javni funkcioneri i njihove stranke lako koristiti rupe u zakonu. Transparentnost Srbija navela je da nije dovoljno ograničiti javne resurse samo na matarijalne, poput automobila ili prostorija jer su u praksi su zabeleženi brojni slučajevi da su javni funkcioneri koristili druge resurse koji im stoje na raspolaganju po osnovu obavljanja javne funkcije.

“Tako što su planirali i sprovodili aktivnosti organa kojima rukovode tako da ih mogu uspešnije iskoristiti za medijsku promociju i da su to činili naročito učestalo upravo u doba izborne kampanje. Kao tipičan primer se mogu navesti situacije kada javni funkcioner koristi mogućnost da radi medijske promocije učestvuje u aktivnostima u kojima njegovo/njeno prisustvo ne predstavlja zakonsku obavezu (npr. posete školama, bolnicama, gradilištima), kada javni funkcioner odluči da upravo u doba kampanje predstavlja rezultate rada organa vlasti kojim rukovodi iako nije u pitanju period redovnog izveštavanja, kada se upravo za period izborne kampanje sprovodi neka aktivnost koja može da donese popularnost kod birača, iako nije bila prethodno planirana za taj period i slično”, navedeno je u dopisu Transparentnosti Srbija Narodnoj skupštini u vreme usvajanja izmena zakona koje se tiču funkcionerske kampanje 2019.

I upravo se to sada događa, jer amanadmani civilnog sektora nisu usvojeni. Tako je prema zakonu zabranjena zloupotreba javnih metarijalnih resursa u stranačke svrhe. To bi značilo da javni funkcioner ne sme da ide službenim automobilom na stranački skup. To da li je javni ili stranački funkcioner trebalo bi da naglasi, jer prema Zakonu o sprečavanju korupcije je “ dužan da uvek nedvosmisleno predoči sagovornicima i javnosti da li iznosi stav organa u kojem vrši javnu funkciju ili stav političke stranke, odnosno političkog subjekta”.

Prema tom istom članu zakona javni funkcioner ne može da koristi javne skupove na kojima učestvuje i susrete koje ima u svojstvu javnog funkcionera, za promociju političkih stranaka pod čime se posebno podrazumeva korišćenje tih javnih skupova i susreta za javno predstavljanje učesnika u izborima i njihovih izbornih programa, pozivanje birača da za njih glasaju na određenim izborima, odnosno da bojkotuju izbore.

Da to nije dovoljno zakonskih ograničenja pokazuju svi izbori. Ipak lokalni izbori i to kada se organizuju samo za pojedine opštine daju najbolji primer iznenedne brige javnih funkcionera. Na primer, tokom sedam nedelja izborne kampanje krajem 2018, Lučani, Doljevac, Kladovo i Kula u kojima su se tada održavali izbori bili su u planu „redovnih aktivnosti” visokih državnih zvaničnika čak 20 puta, što je dvostruko više od broja redovnih ministarskih poseta tim mestima tokom poslednje dve i po godine.

“Drugim rečima, državni zvaničnici pojavili su se u Lučanima, Doljevcu, Kladovu i Kuli oko 37 puta više nego tokom perioda kada izborne kampanje nisu održavane. Dobro je poznata ‘kampanja zvaničnika’ kada oni zloupotrebljavaju svoju funkciju radi promovisanja, sprovodeći aktivnosti koje nikada ne bi bile sprovedene da nije bilo kampanja ili ne bi bile sprovedene neposredno pred izbore”, navodi se u [monitoring Izveštaju Transparentnosti Srbija 2019. godine.](#)

Ni na poslednim parlamentarnim izborima situacija nije bila drugačija, a tada je bio najvidljiviji problem medija. Naime, to što nema jasnih organičenja kada je u pitanju funkcionerska kampanja, pa stranački funkcioneri nastupaju istovremeno i kao javni funkcioneri dovodi do toga da budu najzastupljeniji u izveštavanjima i to van predizbornog bloka.

Na problem funkcionerske kampanje [godinama unazad](#) se skreće pažnja i u izveštajima Evropske komisije, a na to je ukazivao je i [ODIHR](#). Regulisanje, odnosno ograničavanje funkcionerske kampanje je i jedan od zahteva dela opozicije uoči nastavka međustranačkog dijaloga o izbornim uslovima.

